

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Qu. II. De Impedimentis impediens seu merè prohibentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

consuetudine abrogari, dubitari posset. Affirmat Sanchez, Pontius, Coninck & quidam alii: tum quia ipse Pontifex potest ea abrogare per legem expressam, & de facto interdum nonnulla abrogavit: tum quia consuetudo potest ea introducere, adeoque & abrogare: per quas enim causas res nascitur, etiam tollitur. Recepta nihilominus Doctorum sententia id negat ex c. Quod super his, de Consanguinit. ubi deciditur non valere Matrimonium contractum in gradibus prohibitis, non obstante consuetudine, quae ducenda est potius ad iura: cum enim tota vis consuetudinis praesens sit à voluntate Papae, non plus, quam is velit, valere potest: non censetur autem voluisse, ut valeat, quando ipse eam reprobat, & corruptelam aut simili modo vocat. Nisi dein eam sciens verbo aut facto approbet: tunc enim de novo vult, ut valeat. Opinio nihilominus Sanchez potest probabiliter sustineri ob generalem dispositionem cap. fin. de Consuetud. ubi sermo est de consuetudine rationabili, qualis in ordine ad abrogationem alicujus impedimenti esse ita posset, ut rationabiliter illud ipse Legislator abrogaret per speciale edictum, & consequenter idem rationabiliter fieret vi consuetudinis per generalem Juris dispositionem. Unde ipse Innocentius III. impedimentum consanguinitatis sine corruptela Ecclesiastica disciplina reduxit ad quartum gradum. Consuetudo autem, quam c. Quod super his, de Consuetud. corruptelam vocat, de ea quae necdum erat scripta, & diu recepta, sed obscura & aliquorum tantum, posset intelligi: prout saepe observatur in principio Epistolae de consuetud. quod habetur adjunctum in exemplaribus Plantin. Ut proinde fuerit abusus, & corruptela legitima, & non contrahendo intra gradus prohibitos: etiam ex obviare intendit cavendo, ne huiusmodi abusus toleretur. Cum quo consistit, ut longevitate & continuitate, communique audente diuque tolerato consensu, fiat consuetudo ipsa rationabilis & praescripta cui consensum Principis personalem, immo legalem congruat esse conformem.

Potes, an possit Pontifex statuere in casu & persona privata impedimentum, quod minus cum iura christiana persona Matrimonium valide contrahat? Resp. Aff. dum adest iusta causa, v. g. speciale delictum talium personarum, grave scandalum vel damnum ex tali Matrimonio oriturum. Sicut enim Ecclesia iuste illis interdicit, ne Matrimonium inter se contrahant, cur similiter non possit eosdem ad illud inhabilitare? Unde etiam referuntur aliqui casus, in quibus Papa id fecerit. Immo posset esse casus, quo alicui iuste penitus inhiberetur quodvis Matrimonium, etiam cum inhabilitate. Sicut enim ob delictum imponitur

poena capitis, perpetuae servitutis, exilii, aut carceris, & varia poena inhabilitatis ad alios actus: cur non possit imponi poena inhabilitatis ad Matrimonium? Et ita refert Alexander de Nevo in c. Tuas, de Sponsa duorum id factum fuisse ab Urbano V. adversus Bernaborem Vicecomitem dominum Mediolanensem, eisque filios Ecclesiae rebelles.

Ad statuenda porro impedimenta legitima Matrimonii requiritur rationabilis causa. Unde graviter peccaret Pontifex sine iusta causa statuens impedimenta, uti alias leges graves, & specialiter in hac materia restringendo libertatem Matrimonii. Immo iuxta Doctores, communiter contra paucos, invalide ea statueret sine causa convenienti, uti & alias leges, & specialiter in hac materia. Non est tamen subditis integrum judicare de sufficientia causae, sed regulariter pro ea est praesumendum. Et aliqua fuisse sine iusta causa in Ecclesia statuta, non nisi temere cogitaretur: cum sit res tanta & tam publica. Quamquam non omnes causae sint aequè urgentes: & quaedam potius hinc deant quam necessitent: & ob novas causas, subinde etiam ex abusibus emergentes, aut alias subinde convenienter aliqua impedimenta postmodum Ecclesia restrinxerit. Immo etiam dum condebantur aliqua, poterant esse rationes pro & contra sufficientes ad statuenda, & ad non statuenda seu tollenda: sicut plerumque in rebus moralibus seu politicis sunt rationes pro & contra.

QUESTIO II.

De Impedimentis impediens seu merè prohibentibus.

IMPEDIMENTA merè prohibentia olim erant duodecim, & exprimentur his verbis:

- Ecclesiae vetitum, nec non tempus feriatum,
- Atque Caecelismus, sponsalia, iungito votum.
- Incestus, rapinus sponsatae, mors mulieris,
- Suscepius propriae sobolis, mors presbyteralis,
- Vel si pariterat solemniter, aut monalem
- Accipias: prohibent haec conjugium sociarium.

Ex his quinque priora oriuntur sine crimine sive culpa, septem autem posteriora ex crimine personae per modum poenae.

Primum est Ecclesiae vetitum seu Interdictum, quando scilicet Praelatus, aut alius iuste alicui prohibet nuptias ad tempus, v. g. si dubitetur de impedimento, an hoc subsit, ut interim de illo inquiratur. Quae prohibitio cum sit de re gravi, obligat sub mortali.

Et spectat
excommu-
nicatio.

Huc etiam spectat excommunicatio, quæ excommunicatus arcetur ab usu omnium Sacramentorum. Deinde Nonnulli huc referunt tempus interdicti Ecclesiastici (quod est unum ex censuris) quo voluit esse illicitum inire Matrimonium, ut Suarez, Præpositus & alii. Sed Doctores communius hoc negant, modò omittatur benedictio, quæ tunc semper est illicita. Vide quæ diximus Parte 2. Tract. 3. d. 6. de Censuris q. 4. num. 22. & Sanchez l. 7. d. 8.

Non tempus
interdicti.

13.
Tempus fe-
riarum quod-
nam sit.

Secundum est Tempus feriatum. De quo ita Rituale Romanum Tit. de Sacram. Matr. l. 1. §. 1. s. 1. meminerint Parochi, à Dominica prima Adventus usque ad diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum usque ad Octavam Pasche inclusive, solemnitates nuptiarum prohibitas esse; ut nuptias benedicere, sponsam traducere, nuptialia celebrare convivia. Matrimonium autem omnino tempore contrahi potest. De solis etiam solemnibus nuptiis sive nuptiarum solemnitatibus loquitur Pastorale Mechliniense Tit. de Ritu ac forma celebrandi sponsalia, & Tridentinum sess. 24. c. 10. ubi quoque veterem rigorem nonnihil remittit. Plura enim olim tempora erant, quibus nuptiarum solemnitas interdicerentur. c. Capellanus, de feriis. c. Non oportet 1. & 2. c. Non licet. c. Nec uxorem 33. quest. 4.

14.
Quæ præxi-
 Provincia
Mechlinien-
sis.

Solet nihilominus in Provincia Mechliniensi recurri ad Ordinarium, qui ex legitima causa ad Matrimonium tempore clauso contrahendum admittat, cavendo adhuc à solemnitatibus conviviorum nuptialium, choreis, sponfarum publicis traductionibus & similibus: ut ordinat Synodus Mechliniensis II. (quam, Sedes Apostolica approbavit) Tit. 10. c. 8. idque ideo, quòd (ut notat Zypaus in Anal. jur. Pont. nov. l. 4. Tit. de Matr. Contracto contra Interd. Eccles.) in his ditionibus semper benedicantur nuptiæ eodem tempore quo contrahuntur (quod tamen non est necessarium) & benedictiones nuptiarum tanquam solemnitas earum prædicto tempore à Tridentino supra inhibeantur. Immo Sanchez l. 7. d. 7. num. 18. & alii docent isto tempore solam benedictionem inhiberi sub mortali; fundatque se Sanchez in consuetudine. Quæ tamen non apparet recepta ubique locorum, saltem in his ditionibus. Addit Zypaus supra contra hanc temporum inhibitionem, veluti factam à superiore, non posse Episcopum jure ordinario dispensare, tamen consuetudinem hic passim secus obtinere. Immo hæc dispensationem aperte supponit Synodus Mechliniensis supra esse penes Episcopum. Sanchez tamen l. 7. d. 7. num. 6. & alii putant illam non competere Episcopis per se, sed tantum in casu urgente, ubi non esset recursus ad Pontificem.

15.
Impedimen-
tum Cate-
chismi quid.

Tertium est, quod oritur ex Catechismo, seu quadam instructione, quæ solet Baptismo præmitti: dum enim quis tenet

aliquem in Catechismo nomine illius respondentem sacerdoti interroganti, an credat &c. talis contrahit simile impedimentum, sed impediens tantum, quales dirimens contrahit is, qui suscipit animum ex sacro fonte, ut habetur c. Per Catechismum, de Cognat. §. 1. in 6. & alibi. Tamen Ovando, Sa, Pontius, Petrus & Bartholomeus Ledesma, Sanchez supra d. 10. n. 12. & plures alii probaverunt deest hoc impedimentum nunc esse sublatum per Trid. sess. 24. c. 2. de Resol. Matr. ubi post designatas personas, inter quas deinceps contraheretur cognatio spiritualis, concludit: Omnibus inter alias personas hujus spiritualis cognationis impedimentis omnino sublatis. Quamvis autem ibi principaliter sit sermo de impedimento dirimente, non vocat tamen, sed suadet favor ampliandus, quòd verba sumantur in tota sua generalitate, aut certe dicta de impedimento dirimente censeantur eminenter seu virtualiter dicta, etiam de prohibente tantum. Quemadmodum oppositum sentientes non gravat concedere Tridentinum, ubi saltem à fortiori hoc impedimentum Catechismi (quod olim ad plures personas extendebatur, sicut cognatio dirimens ex Baptismo) fuisse restrictum ad eandem personam, ad quas cognatio spiritualis dirimens, quantumvis contendat ut sola Tridentinum loqui. Accedit, quòd ita referatur declarasse S. Congregatio, ut testatur Pontius l. 6. c. 11. Unde etiam hoc impedimentum amplius à nemine curari, nec de super inquisitio fieri videtur.

Quartum sunt Sponsalia, quamdiu enim hæc non solvantur, obligant ex natura rei sub mortali, ne matrimonium cum alia contrahatur; ut potest.

Quintum est Votum simplex (idem est de juramento) religionis vel castitatis perpetuæ, vel susceptionis Ordinis sacri, vel laicali non ineundi Matrimonium: qui enim tale votum emisit, Matrimonium contrahere prohibetur: nam contrahendo vel violando votum, vel poneret se in statu cum observantia voti impossibili.

Est tamen inter hæc vota notanda quedam differentia; nam qui contrahit matrimonium emissæ voto non contrahendi, peccat quidem in ipsa contractione, postmodum tamen potest petere & reddere debitum: eò quòd votum illud se tantum extendit ad abstinendum ab actione contractiva Matrimonii. Similiter qui vovit suscipere Ordinem sacrum, peccat contrahendo, quatenus facit se inidoneum ad susceptionem Ordinis sacri: cum tamen ultra non videatur se obligasse, potest petere & reddere debitum, donec Matrimonio dissoluto, vel aliàs fiat ei integrum suscipere Ordinem. Qui verò vovit castitatem, non tantum peccat contrahendo, sed in super obligatur numquam petere debitum (nisi

cum ipso in hoc dispensetur ab habente potestatem) ut sic votum seruet, quantum sibi possibile: quia tamen per votum non potuit iuri alterius praedjudicare, tenetur petenti debitum reddere etiam prima vice, quando & sicuti teneretur non ligatus voto. Vide *l. 2. de Iustitia* 7. 41. *l. 6. Qui denique* vovit ingredi Religionem, manet conjugatus usque ad consummationem, nec potest sub mortali consummare, siue petendo debitum, siue reddendo; eo quod per consummationem faciat impletionem voti sui impossibilem. Posita tamen consummatione, cum impletio voti fit ei facta impossibilis, potest ulterius debitum reddere & petere, donec conjugate moriente aut adulterante vel consentiente in ingressum Religionis, ipse votum suum debite executioni mandet.

Præterea sunt varia crimina, ob quæ in poenam interdicebatur criminoso per Cationes antiquos quodvis Matrimonium. Quæ crimina, saltem ut plurimum, erant talia, ut eederent in injuriam seu praedjudicium Matrimonii, quibus proportio videbatur hujusmodi poena. Primum erat incestus scienter commissus cum affine, aut cum illa, cum qua intercedebat publica honestas, quamdiu complex vivebat, aut etiam extra plures incestus cum propria consanguinea. Quod postremum tamen negat *D. Thomas, Sanchez, Bonacina* & plures alii, eo quod hic incestus sit potius injuriosus naturæ, quam Matrimonio; Controversia actam est inter Doctores, ad quod gradus hoc impedimentum extendebatur.

Secundum raptus sponsæ alienæ ipsâ vel sponsæ invito: dignus enim erat arceri à quovis Matrimonio, qui alienum perturbabat. Per Sponsam intelligit *Sanchez, Coninck, & Pontius* uxorem seu jam nuptam. At conformius textui *c. Statutum 27. q. 2.* intelligitur etiam sponsa de futuro; in qua similiter concurrens ratio præacta. Immo in textu citato est specialiter sermo de sponsa de futuro.

Tertium, occisio injusta propriæ uxoris: merito enim à quovis conjugio arcebatur, qui sic in proprium deliquerat. Idem est iuxta plures, si mulier occidat virum ex paritate juris, & exemplo impedimenti dirimentis, ac unitate rationum, quæ assignantur in jure, ac denique correlatione inter virum & uxorem. Multi tamen contradicunt cum *Loesio l. 4. Tit. 16. num. 7.* eo quod *cap. Interfectores, c. Quicumque, c. Amomente 33. q. 2.* tantum loquantur de viro occidente uxorem, hæc ratio, quod prioriores sint & audaciores viri ad cædem uxorum, quam è diverso uxores ad cædem maritorum. Ut illi sint magis reprimendi, & cessante rationis paritate, textus ex argumento correlativorum non sint exten-

dendi in odiosis & poenalibus, Verumtamen priori sententiæ plurimum favet *cap. De Divortio* & *cap. Si quis vivente 31. quaest. 1.*

Quartum, susceptio propriæ proles defunctæ facta ex industria ad se eximendum à debito conjugali. Quintum, occisio injusta presbyteri. Sextum, publica seu solemnis poenitentia, saltem eâ durante. Abstinere enim à Matrimonio erat pars quædam publicæ poenitentia. Septimum, contractus Matrimonii cum Mortali scienter contractus.

Verum hæc impedimenta ex crimine non obligare, ubi tolerantibus Prælatibus contraria consuetudo invaluit, docent *Varius*, seu ubi de consuetudine abrogante constat, ut loquuntur alii. Immo simpliciter & absolute asserunt *Navarrus, Sanchez, Pontius, Coninck, Diana* & alii passim esse abrogata per consuetudinem de consensu seu conniventia Ecclesiæ. Constat enim de usu, quo rei similibus criminum nec abstinere à Matrimonio, nec dispensationem petunt ipsi vel alii pro ipsis: neque de illis sunt solliciti prælati aut curam animarum gerentes. Jus Canonicum quoque reprobandum consuetudinem contrariam legi impedimento- rum, loquitur de solis dirimentibus. Adde etiam olim fortè non aliter obligasse, quam crimine existente publico & notorio, præsertim incestus, vel in judicio probabili, aut insuper per sententiam iudicis declarato, præsertim presbytericidio, prout Nonnulli diversimodè docuerunt. Denique dum ea impedimenta vigerent, creditur adhuc fuisse penes Episcopum dispensandi potestatem.

Merito porro his impedimentis annumerari posset impedimentum hæresis, quo impeditur Catholicus contrahere cum hæretica; etsi Matrimonium non dirimatur. De quo tamen postea, cum de disparitate cultus, communem secuti methodum, agamus.

QUÆSTIO III.

De Impedimentis dirimentibus in Communi.

IMPEDIMENTA dirimentia, quæ scilicet impediunt, quo minus Matrimonium sit validum, uti Ecclesia constituere potuit, sic in iis constituendis ipsam non errasse definit *Trid. sess. 24. can. 4.*

Primò itaque horum efficacia locum habet indubie etiam in ignorantibus: qui si cum impedimento dirimente ignorato Matrimonium contrahant, invalide contrahunt, etsi ob bonam fidem excusentur interim à culpa. Nam nullitas Matrimonii incurritur ab eis tamquam effectus in-

21. Quatuor reliqua recensentur.

22. Ad impedi- menta ex crimine ad- huc sint in vigore.

Prædictis merito annumeratur hæresis.

23. In statuer- dis impedi- mentis dirim- entibus Ecclesia non erravit. Locum ha- bent etiam in ignoran- tibus.